

Nākotnes jurisprudences

Andrejs Vilks

Rīgas Stradiņa universitāte, Juridiskā fakultāte, Latvija

Ievads. Latvijas politiskajos un tiesiska rakstura dokumentos, tiesa, bez pietiekošiem un neapstrīdamiem argumentiem, tiek pausts viedoklis, ka lielai daļai tiesību zinātņu studiju programmu absolventu ir salīdzinoši vājas zināšanas un prasmes jurisprudencē, darba tirgus prasībām nepietiekoša un neatbilstoša profesionālā kvalifikācija. Kā optimāls minētās prasības risinājums varētu būt obligāta valsts vienota jurista profesionālās kvalifikācijas eksāmena ieviešana. Ir pamatots jautājums, vai šāda eksāmena ieviešana nodrošinātu augstas kvalitātes juristu sagatavošanu, kas pilnībā apmierinātu juridisko pakalpojumu pieprasījuma un piedāvājuma segmentu. Vai minētajā aspektā nebūtu lietderīgi pievērst uzmanību arī citām pieejām?

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir apzināt nākotnes jurisprudences iespējamās attīstības virzienus. Darbā, izmantojot prognostiskās metodes, analizēti sabiedrības attīstības futuroloģiskie modeļi tiesiskās sistēmas elementu kontekstā.

Rezultāti. Paredzēt pieprasījumu jurisprudences, tiesību speciālistu sagatavošanai un juridisko pakalpojumu sniegšanai ir iespējams visai nosacīti, tomēr, īpaši saistībā ar jauno tiesību speciālistu sagatavošanas problemātiku, tas ir nepieciešams. Juridiskajās mācību iestādēs tiek gatavoti speciālisti, kuri darbosies pilnīgi jaunā sociāli tehnoloģiskā vidē. Šī vide zināmā mērā noteiks vienotu, unificētu tiesisko regulējumu, sabalansētu, harmonisku juridisko praksi. Jauna normatīvā regulējuma izveide, grozījumi un papildinājumi apjomīgajās tiesisko aktu bāzēs lielā mērā varētu būt jaunās, tehnogēnās tiesiskās jaunrades komponenti. Kvalificētu speciālistu sagatavošana tiesībsargājošajām un drošības iestādēm, zināšanu un praktisko iemaņu apgušana aizvien vairāk būs saistīta ar moderno tehnoloģiju, stimulatoru, mākslīgā intelekta iesaistīšanu mācību procesā. Arī juridisko pakalpojumu sniegšanā jau pašreiz tiek izmantoti juristi roboti, piemēram, finanšu kredītu iestādēs sagatavojot prasības pieteikumus, gatavojot un izsniedzot dokumentus pēc klientu pieprasījuma. Tiesībsargi roboti kriminālprocesos spēj objektīvāk noteikt riskus drošības līdzekļu izvēlē aizturētajām un aizdomās turamajām personām, notiesāto nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu no brīvības atņemšanas soda izciešanas izpildes iestādēm utt. Datorprogrammas ar atbilstošiem algoritmiem, balstoties uz virtuālu notikuma vietas apskati, spēj izvirzīt konkrētas versijas, tās saistīt ar datubāzēm, apzinot noziegumus veikušās personas. Algoritms *CARMEL* specializējas sērijveida slepkavu izskaitļošanā. Modernākie tomogrāfi spēj noteikt indivīdu paaugstinātu agresivitāti un neierobežotu tieksmi uz vardarbību. Pastāv retorisks jautājums, kas precīzāk nenogurstoši un nekļūdīgi spēj strādāt ar juridiska rakstura tekstiem. Jurisprudencē, sākot no tiesību speciālistu sagatavošanas līdz viņu praktiskai darbībai, aizvien nozīmīgāka kļūs digitālo tehnoloģiju apguve, to iespēju maksimāla piemērošana tiesiskās darbības jomai.

Secinājumi. Apzinot nākotnes jurisprudences attīstības tendences, būtiski ir sagatavot un īstenot kompleksus multidisciplinārus pētnieciskos projektus, tai skaitā ar tehnogēnu un biomedicīnisku pieeju. Mūsdienu inovatīvo tehnoloģiju laikmetā valsts vienotais jurista profesionālās kvalifikācijas eksāmens nevar būt noteicošais elements juridisko pakalpojumu kvalitatīvā īstenošanā un tiesību speciālistu sagatavošanā.